

в. Трета възраст
11.11.2015 г., с. 1 и с. 4

Бисер Петков, управител на НОИ: Осигурени са средства за индексацията на пенсиите през 2016 г.

Траян Антов

- Какъв ще бъде краткосрочният ефект от последните промени в пенсионната система и какъв дългосрочният?

- Краткосрочният ефект от обнародваните през м. август 2015 г. промени в пенсионната система е отразен в изготвения проект на бюджета на ДОО за 2016 г. Промените в пенсионното законодателство, които влизат в сила от началото на 2016 г., свързани със забавяне на темпа на увеличение на пенсионната възраст от 4 на 2 месеца годишно, въвеждане на ранно пенсиониране с намален размер, преизчисляване в пълен размер на отпуснати пенсии с намален индивидуален коефициент, възможността за избор на пенсия от ДОО на работещите при условията на първа и втора категория труд, се очаква да увеличат разходите за пенсии от ДОО за 2016 г. със 126,5 млн. лв. Същевременно, ефектът върху приходите на ДОО за 2016 г. в резултат на въведеното право на избор на лицата, родени след 31.12.1959 г., да се осигуряват с пълната си осигурителна вноска в ДОО и възможността на категорийните работници да се пенсионира от ДОО след прехвърляне на средствата от индивидуалната партида в професионален фонд, се оценява на 114 млн. лв. повече приходи.

Резултатите от изготвената дългосрочна прогноза за пенсиите до 2037 г. показват, че системата ще остане на дефицит през целия период от 2015 г. до 2037 г. В резултат на прилагането на приетия пакет от мерки, след 2016 г. може да се очаква подобряване на баланса на ДОО, като в периода 2022–2024 г. дефицитът достига най-ниските си стойности от около 4,0% от БВП. След 2024 г. дефицитът на ДОО започва да нараства, което се дължи основно на предвиденото със законовите промени увеличение на новоотпуснатите пенсии.

- Осигуровките за пенсия през 2017 и 2018 г. ще нарастват с по 1 процентен пункт, за да достигне 19.8%. Достатъчно ли е това, за да се запушат дупките в бюджета за пенсии или повишението можеше да е и по-голямо?

- Размерът на осигурителната вноска за пенсия за осигурителен стаж и възраст за 2016 г. е 17,8% от трудовия доход на осигуреното лице, било то работник, служител или занимаващ се със собствен бизнес. За голяма част от осигурените лица, тези които са родени след 1959 г., 5% от осигурителната вноска се заделя за втора пенсия в капиталови пенсионни схеми. Поради това на практика средният размер на осигурителната вноска за пенсия от ДОО е около 14,5% за 2016 г.

В проекта за бюджет на ДОО за 2016 г. за изплащане на пенсиите за трудова дейност ще са необходими средства в размер на 7 692,1 млн. лв., които се покриват от 33,5% осигурителни вноски върху доходите на работещите. Недостигът от средства, равняващ се на около 19% допълнителна осигурителна вноска, ще се покриват със субсидия от държавния бюджет.

Става ясно, че увеличението на осигурителната вноска за пенсия с по 1 процентен пункт за 2017 и 2018 г. не е достатъчно за да покрие дефицита във фонд „Пенсии“ на ДОО. Това увеличение ще облекчи държавния бюджет в изплащаната субсидия за пенсиите от ДОО и ще подобри в известна степен баланса между приходите и разходите за пенсии.

- Хората, пенсионирали се преди 1996 г., продължават да недоволстват, че пенсиите им са по-ниски от тези на „новите“ пенсионери. Наистина ли е несправедливо това и има ли някакво решение за този въпрос?

- По отношение на показателя „среден осигурителен доход“, който участва както във формулата за изчисляване на пенсиите, така и във формулата за годишното осъвременяване, действително се наблюдава изоставане при по-старите пенсии. Причината за това е, че пенсиите се осъвременяват с процент равен на сбора от 50% от нарастването на осигурителния доход и 50% от индекса на потребителските цени през предходната календарна година, а новоотпуснатите пенсии се изчисляват на базата на средномесечния осигурителен доход за последните 12 месеца преди пенсионирането, т.е. размерите на новите пенсии през всяка следваща година нарастват с ръста на осигурителния доход. От съществено значение е и факта, че в периода 2010-2012 г. пенсиите не бяха осъвременявани по чл. 100 на Кодекса за социално осигуряване.

Едно възможно решение на този проблем е преизчисляването на „старите“ пенсии на базата на по-нов осигурителен доход. Такова преизчисление вече беше извършено веднъж през 2008 г. Тук обаче възниква въпросът доколко би било справедливо ново преизчисление по този начин, тъй като върху размерите на пенсиите, влияние оказват и други фактори, които са в полза на по-старите пенсии. Един от тях е индивидуалният коефициент, който за по-старите пенсии е по-висок поради факта, че при изчисляването му участват по-малък брой години осигурителен стаж и тежестта на трите най-добри години преди 1997 г. е по-голяма. Трябва да се има предвид, че условията за пенсиониране на по-старите пенсионери са били значително по-облекчени от тези на новите, като напр. изискуемите години осигурителен стаж и възраст за пенсиониране.

- Как оценявате проектбюджета на ДОО за 2016 година?

- Проектът на бюджет на ДОО за 2016 г. е разработен на основата на прогнозите за развитието на икономиката и на пазара на труда през следващата година. Същевременно в него намират първо проявление влизашите в сила от началото на 2016 г. мерки за усъвършенстване на пенсионната система. Заложени са близо 400 млн. повече приходи от осигурителни вноски в сравнение с бюджета за настоящата година, в резултат на прогнозите за по-голям брой осигурени лица и нарастване на средния осигурителен доход. Планираните разходи за пенсии нарастват с 350 млн., но запазват равнището си от 9,9 на сто от БВП. Осигурени са необходимите средства за предвиденото индексирание на пенсиите от 1 юли 2016 г. с 2,5 на сто. Общите планирани разходи на бюджета на ДОО за следващата година са 10 044 млн. лв. и за първи път преминават психологическата граница от 10 млрд. лева. Държавният бюджет продължава да финансира чрез трансфери по-голямата част от тези разходи, но за първи път от няколко години делът на финансирането от държавния бюджет намалява.

- Родените след 1959 г. вече могат да избират дали да се осигуряват само в ДОО или и в УПФ. Има ли някаква „полза“ за НОИ от тази промяна или тя само създава повече работа за осигурителния институт?

- В бюджета на държавното обществено осигуряване ще постъпва пълният размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за лицата, които ще изберат да се осигуряват само в ДОО. Но срещу това те ще имат право на пълен размер на пенсията от ДОО, когато се пенсионират. Ефектите от тази законова промяна върху бюджета на ДОО са разнопосочни и с различен времеви диапазон, което затруднява точната оценка на ползите и разходите за държавната пенсионна система. В чисто административен план обезпечаването на правото на свободен избор на осигурените лица по принцип натоварва осигурителната администрация.

- В последните години НОИ направи много за електронните услуги на гражданите и за подобряване на административното обслужване. С какви конкретни стъпки ще продължи развитието в тази посока?

- Повишаването на удовлетвореността на клиентите на НОИ чрез подобряване на качеството на осигурителните услуги е стратегическа цел на института. За последните три години са разработени и внедрени над 20 административни електронни услуги. До края на 2015 г. ще бъдат въведени още три. От началото на 2016 г. НОИ въвежда най-мощната си електронна услуга, свързана с преминаване към електронен обмен на документи и данни с осигурителите и самоосигуряващите се лица за изплащане на парични обезщетения от ДОО. В резултат от внедряването на тази нова електронна услуга ще се облекчи административната тежест за работодателите, като по наши разчети около 150 хил. осигурители ще могат да изпълняват задълженията си във връзка с изплащането на парични обезщетения на осигурените при тях лица с намален разход на време и средства.

- 11 ноември, Св. Мина, е празник и на НОИ. Какво ще пожелаете на вашите служители по този повод?

- На всички служители в Националния осигурителен институт желая здраве и професионални успехи! Нека следват примера и добродетелите на нашия патрон - Св. Великомъченик Мина и да имат повече поводи за професионално самочувствие.